

E L Ő T E R J E S Z T É S

Szombathely Megyei Jogú Város Közgyűlése részére

Javaslat a Szombathelyi Távhőszolgáltató Kft. szolgáltatási díjainak 2008. október 1-i hatállyal történő rendkívüli emelésére

Tisztelt Közgyűlés!

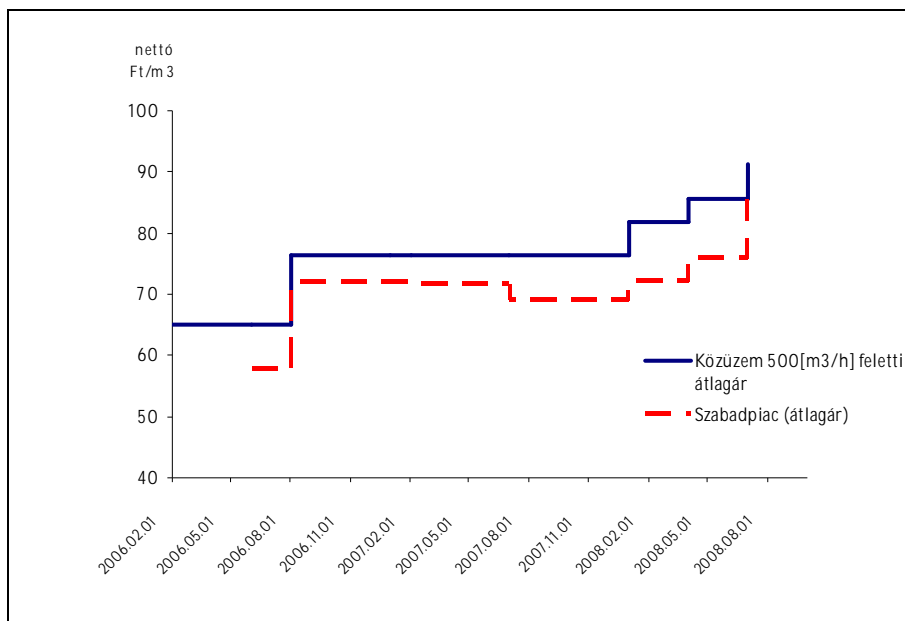
A Szombathelyi Távhőszolgáltató Kft. 2/2006. (I.26.) számú távhőszolgáltatásról szóló 2005. évi XVIII. törvény helyi végrehajtásáról szóló önkormányzati rendelet vonatkozó szabályai alapján 2007. novemberében készítette el a **2008-as üzleti évre vonatkozó távhőszolgáltatási díjkalkulációját**. Az akkori előterjesztésünkben a 2008-ra prognosztizálható alapanyagáraknak megfelelően tettünk javaslatot a **lakossági alapidjra** és **hődíjra**, valamint **lakossági használati melegvízdíjra** (*hidegvíz nélkül*), illetve **használati melegvízdíjra** (*hidegvízzel együtt*).

A 2008. évi üzleti évre vonatkozó szolgáltatási díjtételeink elfogadása óta immáron **három alkalommal is jelentősen emelkedett a lakossági és a közületi felhasználású földgáz ára, illetve a földgáz szabadpiaci ár alapját adó nemzetközi nyersolaj (fűtőolaj) és gázolaj jegyzésárak is drasztikusan növekedtek**. Ezen okból kifolyólag szolgáltató vállalatunk alapanyagköltségei oly mértékben emelkedtek meg, hogy **a szolgáltatási díjtételeink korrekciója nélkül társaságunk működési és likviditási stabilitása a továbbiakban nem tartható fenn**. Emiatt **2008. október 1-i hatállyal elengedhetetlennek tartjuk szolgáltatási áraink rendkívüli emelésére vonatkozó előterjesztésünk elfogadását**.

A rendkívüli szolgáltatási díjemelés indokai

A **Szombathelyi Távhőszolgáltató Kft** hőtermeléséhez szükséges primer energiahordozónak, földgáznak **szabadpiaci beszerzési gyakorlatát** a 2008. üzleti évben **két, egymástól merőben eltérő módszertani részre lehet bontani**. Igaz, hogy társaságunk már 2006. június 1-től a földgáz szabadpiacról szerzi be a földgázt, de az ár meghatározása 2008.

június 30-ig¹ a közüzemi árakhoz viszonyítva történt, vagyis az akkori szerződésünk alapján a mindenkori **közüzemi árhoz viszonyított meghatározott %-os árkedvezményben részesültünk**. Az alábbi ábrán azt láthatjuk, hogy miként alakultak az elmúlt két évben a közüzemi és a társaságunk által a szabadpiacon elérhető gázárak.

1. ábra
A közüzemi és a szabadpiaci földgáz beszerzési árak alakulása a Szombathelyi Távhőszolgáltató Kft-nél 2006-2008. között

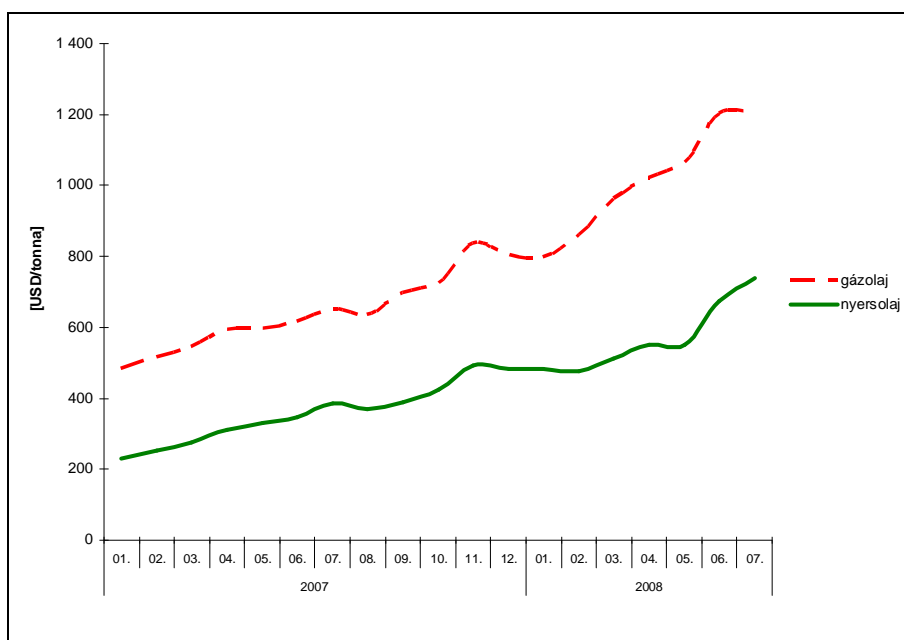
Jól látható, hogy **vállalatunk mindig a közüzemi ár alatt jutott a földgázhoz**, így sikerült a **közüzemi gáz-árszínvonala** által diktált hődíjak **alatt tartani** az aktuális **szolgáltatási díjtételeinket**. A szabadpiaci gázbeszerzés általi **gáz költség megtakarítás** az elmúlt két évben **meghaladta a 430 millió Ft-ot**.

E remek konstrukció megtartására a 2008-2009-es gázévben már nem nyílt lehetőség, hiszen a közüzem prognosztizált megszűnése miatt a gáz szabadpiaci kereskedők nem adták meg az aktuális gázévre vonatkozóan a közüzemi gázárhoz viszonyított szabadpiaci konstrukció fenntartásának a lehetőségét. Ezért – 2008. július 1-i hatállyal – **társaságunknak is át kellett térnie egy árképleten alapuló gázár-meghatározási konstrukcióra**. E változás hatásaként **alapjaiban módosítanunk kell díjkalkulációs és árelfogadási mechanizmusainkat**. Mindezek alapján láthatjuk, hogy a távhőszolgáltatási díjaink kalkulációja során rendkívül bonyolult és nehéz helyzetben vagyunk, hisz míg az első félévre

¹ A távhő díj-megállapítási gyakorlatban nem jelent túlzott könnyebbséget, hogy a gázév (július-június) eltérő ütemezésű az üzleti évtől (január-december).

vonatkozóan – ha áttételesen is, de – a közüzemi gázár és annak változása a meghatározó, addig a **második félévben már kizárólag a világgpiaci tendenciák befolyásolják a gáz szabadpiacon elérhető árszínvonalat.** Ma már azt, hogy társaságunknak mennyit kell fizetnie a földgázért, négy tényező határozza meg: a gázévre vonatkozó induló (bázis) ár, a negyedéves árazást megelőző 9 hónap gázolaj és a fűtőolaj Platt's jegyzési átlagértékei, valamint az aktuális USD/Ft árfolyam.

A **gáz-közüzem megszűnéséig²tartó tranziens időszakban több alapvető problémával kell szembesülnünk** a szombathelyi távhőszolgáltatási díjtételek meghatározása során. Lényeges figyelembe venni, hogy **a világgpiaci tendenciák és a hazai közüzemben ennek leképezése nem mindig paralel és sok esetben nem azonos mértékben történik meg.** Általában a hazai közüzemi gáz-árváltozások a világgpiaci tendenciákat követően, több hónapos csúszással és tompított mértékben következnek be.

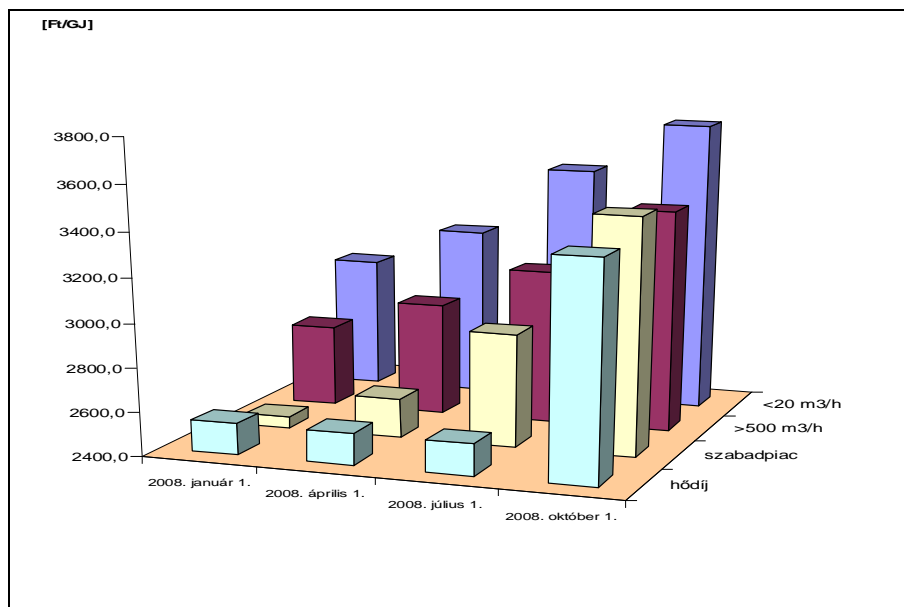

2. ábra
A nemzetközi Platt's gázolaj és nyersolaj jegyzésárak alakulása 2007. január óta

Ennek eklatáns példája, hogy 2007-ben a földgáz import költségét – időbeli késedelemmel – meghatározó kőolaj termékek tőzsdei árai és a dollár árfolyama rendkívül hektikusan változott, ami az év bizonyos szakaszában a földgáz költségére csökkentőleg, máskor

² Az aktuális információk alapján ennek várható időpontja 2009. június 30. Tudni kell azonban, hogy ez a határidő az elmúlt évek során már többször módosult, tolódtott.

növelőleg hatott, de összességében mégis jelentősen emelkedett. A **Magyar Energia Hivatal (MEH)** – bár erre a vonatkozó jogszabály negyedéves gyakorisággal lehetőséget ad – **2007-ben nem tett javaslatot a végfelhasználói árak változtatására.** A fenti, 2. ábrán láthatjuk, hogy **2008-ban a drasztikus áremelkedések tovább fokozódtak a nemzetközi energiapiacra, mely maga után vonta a közüzemi gázárak többszöri emelésének szükségességét.** Jól látható, hogy mind a **nyersolaj**, mind a **gázolaj jegyzési árai az elmúlt másfél év alatt közel háromszoros értékre növekedtek.** Ennek ellenére a **hazai közüzemben messze a MEH negyedéves ajánlásai alatti áremelések valósultak meg, így a közüzemi árak továbbra is az indokolt értéknél alacsonyabb szinten maradtak.** Az alábbi 3. ábrán megfigyelhetjük, hogy míg a lakossági (<20 m³/h) és a nagyfogyasztói (>500 m³/h) kategóriában többször jelentős mértékű gázáremelés volt, illetve a szabadpiacon is drasztikus a növekedés, addig a **helyi lakossági távhőszolgáltatási hődíjak változatlanok maradtak.** A lakossági kisfogyasztói ár 2008.04.01-től **5,8 %**-al, 2008.07.01-től további **9,9%**-al, illetve 2008. október 1-től **6,5%**-kal emelkedett. A közüzemben 2008.04.01-től **4,7%**; 2008.07.01-től **6,8%**-al; 2008. október 1-től **9,4%**-kal emelkedtek az átlagárak az 500 [m³/h] feletti kategóriában. A 2008. október 1-ei gázár-emelés az előzőekben elmondottak szerint nincs közvetlen hatással társaságunk működésére.

3. ábra
A lakossági, a közületi, a szabadpiaci és a helyi távhőszolgáltatási hődíjak alakulása 2008-ban

Kétségtelen, hogy **míg a közüzem fennmarad**, és míg a lakossági gázárak ezek alapján kerülnek meghatározásra nagyon **nehéz kommunikációs problémát jelent a távhőfelhasználók számára a közületi és a világpiaci tendenciák közötti eltérések megmagyarázása és elfogadtatása**, hiszen ők elsősorban a lakossági gázár-változásokhoz mérik az aktuális távhőszolgáltatási díjtételek emelkedését. Előterjesztésünk 3. számú mellékletében foglaltuk össze a 2008. évre vonatkozó lakossági (24,2%), közületi (22,3%)³, szabadpiaci (43,9%) és távhőszolgáltatási-hődíj (32,9%) emelések kumulált értékeit.

A gázáremelések hatása a társaság működésére

Az idei áremelések hatásaként **társaságunk alapanyag-költségei is jelentősen növekedtek**, illetve **növekedni fognak**. Láthattuk, hogy a **gázárak változása kapcsán** az empirikus adatok tekintetében – különösen a második félévtől kezdődően – **komoly prognosztizálási nehézségekkel kell szembenéznünk**. Azon felül, hogy az energetikai világpiaci tendenciákat is modelleznünk kell, nem hagyhatjuk figyelmen kívül az aktuális USD/Ft árfolyam kérdését sem. Mindezek alapján az éves tervezési rendszerünket, ún. havi gördülő üzleti tervezési rendszerre kellett átalakítanunk.

Az 1. számú mellékletben már ennek megfelelően mutatjuk be társaságunk 2008. évi várható eredményét. Az előre nem tervezhető **gázáremelések** – várhatóan – **183 millió Ft többletkiadást jelentenek, mely ellentételezése csak a szolgáltatási díjtételeink korrekciója által valósulhat meg**. A következőkben ismertetett **távhő díjmelési javaslatunkkal, mely átlagosan 26,4%-os fogyasztói tehernövekedést jelentene, 170 milliós bevétel-növekedést realizálhatnánk**, mellyel társaságunk – prognózisunk alapján – még mindig **veszteséges üzleti évet zár**. Nyilván a veszteség az előzetes eredményelváráshoz viszonyítottan a gázáremelésekhez képest **csúsztatott távhő díjmelés** hatása miatt adódik, hiszen vállalatunk ezeket 3, illetve 6 hónapra vonatkozóan magára vállalta fogyasztói helyett. Mindemellett hangsúlyozzuk, hogy a Szombathelyi Távhőszolgáltató Kft eredményessége nem kizárólag az alapanyag árak függvénye, melyet előterjesztésünkhöz csatolt háttér tanulmányunkban részletezünk.

³ Mivel a MEH által számított átlagára vonatkozó adatok a mai napig nem kerültek nyilvánosságra, így e számaink tájékoztató jellegűek.

Javasolt díjtételek 2008. október 1-jétől

A gázkölségek miatti díjtétel módosítást nem javasoljuk kizárólag a távhőszolgáltatási hődíjban érvényesíteni, mert ezáltal a vállalat díjszerkezeti hődíjában jelenleg kódolt problémák tovább súlyosbodnának. Tudni illik, az **alapidíj-hődíj arány** azt mutatja, hogy egy átlagos méretű, fűtési és vízfelmelegítési célú hőenergiát igénybevevő lakás éves távhőköltségében az alap-, illetve a hődíj mekkora százalékot képvisel. A két arányszám együttesen adja ki a 100%-ot. Az alapidíj-hődíj aránya éves szinten vizsgálendő, hiszen az egyes hónapok hőfelhasználásában jelentős különbségek vannak, amelyek az alapidíj-hődíj arányát havonta nagymértékben változtatják. Így a hődíj aránya télen magasabb, nyáron viszont lényegesen alacsonyabb.

Éves szinten minél kisebb a hődíj aránya, annál korlátozottabb a felhasználó lehetősége az energiatakarékosság révén a távhőköltsége mérséklésére. Amennyiben azonban a hődíj aránya meghaladja az optimálist,⁴ akkor kockázatok jelentkeznek mind a felhasználónál, mind a szolgáltatónál.

Az alapidíj-hődíj arálynak egyszerre sokféle – nemegyszer egymással ellentétes – követelményt kell kielégítenie. Nyilván egyik oldalon van a felhasználó érdeke, másik oldalon van a szolgáltató szempontja, és van egy harmadik oldal is, mégpedig az objektivitás követelménye. Ez utóbbi követelményt alapul véve az alapidíj-hődíj arány akkor optimális, ha az semleges mind a szolgáltató, mind a felhasználók számára, ugyanakkor mind a felhasználókat, mind a szolgáltatót a helyes, az elérni kívánt energiatakarékossági magatartás irányába tereli.

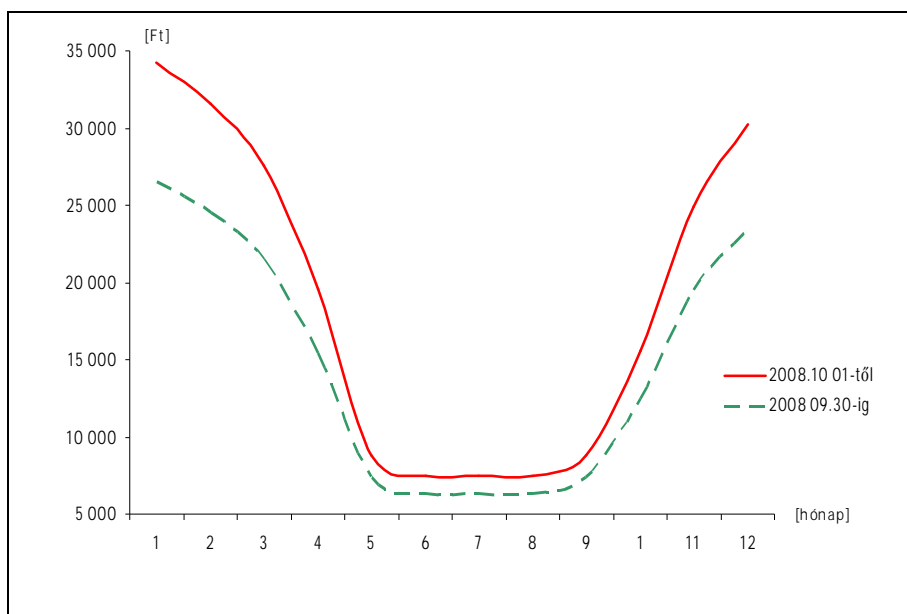
⁴ Ha a hődíj nagyobb arányt képvisel, mint a szolgáltatás változó költsége, vagyis a hődíj állandó költségeket is tartalmaz, akkor a felhasználó a hődíjban téríti meg – a fogyasztásától függően – az állandó költségek egy részét, ezért az éves szintű fizetési terhe csak abban az esetben egyezik meg a szolgáltatás tényleges költségeivel, ha a fűtési idény középhőmérséklete azonos a sokéves (tervezett) átlaggal. De mi van akkor, ha a fűtési időszak középhőmérséklete eltér a sokéves átlagtól? Az átlagosnál melegebb időjárás esetén a felhasználó jobban jár, mivel az alacsonyabb hőfelhasználás miatt kevesebbet fizet a szolgáltatásért, mint az indokolt lenne, ugyanakkor a szolgáltató veszteséget szenved el, mivel az állandó költségei nem térülnek meg teljes mértékben. Az átlagosnál hidegebb időjárás esetén viszont a felhasználó a magasabb hőfelhasználás miatt többet fizet az indokoltnál, ennek következtében a szolgáltatónál extra nyereség keletkezik, mivel költségeit meghaladják a bevételei. A szolgáltatónak az ebből származó vesztesége, vagy nyeresége független a gazdálkodásától, egyrészt tehát torzítja a szolgáltató eredményét, másrészt a szolgáltató érdekeltsége is torzul, vagyis érdekeltté válhat a túlfűtésben, hiszen ez extraprofitot eredményez számára.

Árkalkulációnk szerint az alábbi díjtételekben javasoljuk az emelést 2008. október 1-i hatállyal

	<u>Jelenleg</u>	<u>Javasolt</u>	<u>Változás</u>
Lakossági alapidj [Ft/lm ³ /év]	246. ⁸⁴ ,-	259. ²⁰ ,-	~ 5,0 %
Teljesítménydíjas lakossági alapidj [Ft/MW/év]	7.711.560,-	8.100.000,-	~ 5,0 %
Hődíj lakossági [Ft/GJ]	2.544,-	3.380,-	~ 32,9 %
	<u>Jelenleg</u>	<u>Javasolt</u>	<u>Változás</u>
Melegvíz díj lakossági [Ft/m ³]	600,-	800,-	~ 33,3 %
Melegvíz díj (hidegvízzel) lakossági [Ft/m ³]	1.010,-	1.340,-	~ 32,6 %

A díjemelés végrehajtása a társaság kiadásainak finanszírozása szempontjából is fontos tényező. A fűtési időszak alatt általában likviditási nehézségeinket folyószámlahitelből tudjuk megoldani, amelyet az elmúlt évtől tovább terhel az Államkincstár energiatámogatás elszámolás-technikája miatt ránk háruló előfinanszírozás. **A távhődíj emelkedés hatására a lakossági fogyasztói terhek az átlagos méretű, átlagos fogyasztású (141 lm³-es, 33 GJ/év hőfelhasználású, fűtéssel és meleg vízzel ellátott) lakás esetén 26,4%-kal nőnek, ami mintegy átlagos 3893 forint költségnövekedést jelent havonta.** (Lásd 2. számú melléklet.)

Az alábbi 4. ábrán azt kísérhetjük figyelemmel, hogy, ha az átlagos havi költségnövekedés megoszlási arányát nézzük, akkor a **téli hónapokban** egy háztartás fűtésszámlája akár **8-10.000 Ft**-tal is növekedhet, míg az **átmeneti időszakban** (április, október) a háztartások többletkiadása kb. **3-4.000 Ft**-tal lesz több. A távhő emelkedésével a lakótelepi lakosság **egyre nehezebb szociális helyzetbe** kerül, a téli hónapokban a megemelkedett terheket a lakosság számottevő része nem tudja kifizetni. Cégünk **kintlévőségi állományának** jelentős mértékű **növekedése** várható, ami vállalatunk stabil működésének kétségességét vetíti előre, és nagyon komoly **likviditási problémákat** eredményez.

4. ábra
A fogyasztói tehernövekedés várható havi megoszlása

Összegzésképpen elmondhatjuk, hogy az **energiatakarékos életmódot** Magyarországon eddig nem sikerült megalapozni. A megállíthatatlan áremelkedések azonban várhatóan ki fogják kényszeríteni az erőforrások jobb kihasználását és a lakások egyedi hőfogyasztásának mérésére, vagy az épület hőfogyasztásának lakásonkénti költségmegosztására alkalmas mérőeszközök beszerelését (ÖKO-Program) ill. az iparosított technológiával épült lakóépületek energia-megtakarítását eredményező korszerűsítések, felújítások támogatását (Panel-program).

Egyúttal tájékoztatjuk a Tisztelt Közgyűlést, hogy a jelenlegi évenkénti díjkalkuláción alapuló távhő árképzési és árelfogadási módszertanunk – földgáz szabadpiac működési mechanizmusainak megfelelő – megváltoztatására a 2008. novemberi Közgyűlési Előterjesztésünkben teszünk javaslatot. A fentiek alapján, kérem a Tisztelt Közgyűlést, hogy a rendkívüli távhőszolgáltatási díjtételekre vonatkozó előterjesztésünket elfogadni szíveskedjen!

Szombathely, 2008. szeptember 3.

Dr. Németh Gábor
ügyvezető igazgató
Szombathelyi Távhőszolgáltató Kft.